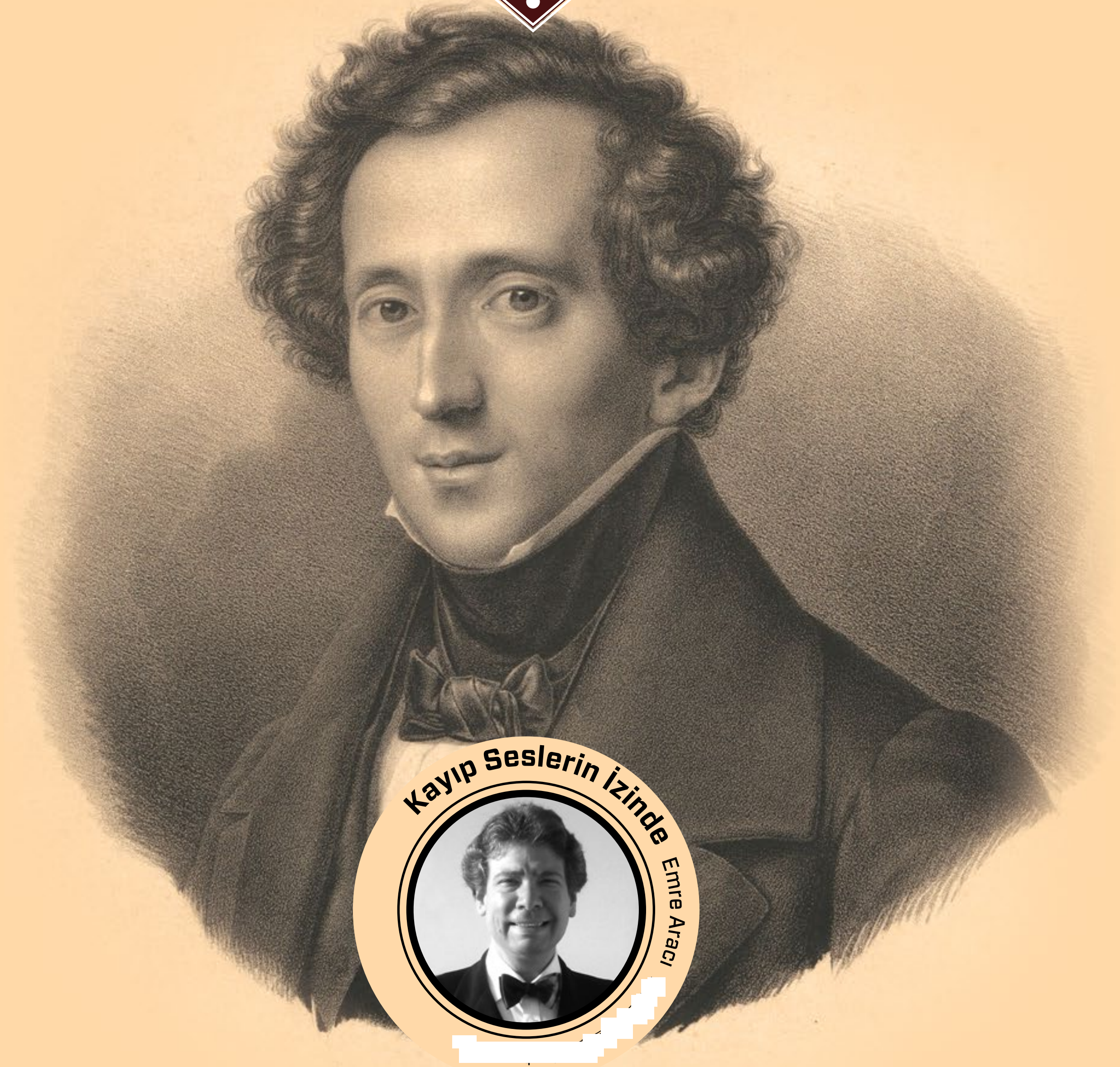

Mendelssohn'un izinde
Londra'dan Abbotsford'a doğru

Felix Mendelssohn-Bartholdy 20 yaşını doldurduğunda ailesi onu o çağda her centilmenin eğitiminin önemli bir parçasını oluşturan ve "Grand Tour" olarak bilinen uzun süreli büyük bir Avrupa gezisine yollamaya karar vermişti. Ancak normalde Fransa, İtalya, Yunanistan ve hatta Türkiye'yi de kapsayan bu yolculuğa başlanırken, Mendelssohn'lar oğullarını ilk önce İngiltere'ye ve ardından da eserlerine karşı büyük bir hayranlık besledikleri İskoç yazarı Sir Walter Scott'la tanışmasını umdukları için İskoçya'ya göndermeye karar vermişlerdi. Yazarımız, Mendelssohn'un seyahati sırasında çizdiği karakalem resimleri ve Berlin'deki ailesine yolladığı mektuplar eşliğinde, büyük besteciden yüzlerce yıl sonra Londra'dan İskoçya'ya yaptığı seyahati ve gördüklerini anlatıyor.

Londra'nın kalbindeki The Royal Exchange ve İngiltere Bankası'nın (Bank of England) önünde bulunan küçük meydanda sıcak bir Temmuz günü, tam da iş çıkışı saatinde, birkaç sokak ötesindeki Kumaşçılar Loncası'nın (The Drapers' Company) akşam yemeği davetine katılmadan önce, Sir Herbert Baker'ın binasını süsleyen heykeller kadar zincirlerini kırmış ve kılık kıyafet endişesi tanımayan genç insanlar arasında, cebimdeki davetiyenin belirttiği şekilde, siyah papyonumu bağlamış ve üzerimde smokin olduğu halde, sanki farklı bir asırdan oraya ışınlanmışçasına bir banka oturmuş, elimde *The Evening Standard* gazetesi, davet saatinin gelmesini bekliyordum. Melon şapkalı "city" centilmenlerinin devri çoktan kapanmış da olsa, az sonrasında dar ve karanlık bir sokaktan geçerek gireceğim Kumaşçılar Loncası'nın (The Drapers' Hall) Buckingham Sarayı'yla yarışırcasına görkemli salonlarında, kolalı beyaz örtülü masaların üzerindeki gümüş şamdanlara yerleştirilmiş yüzlerce titrek mumun aydınlattığı bu gecede, âdeta *Guermantes Tarafı*'na gidip geleceğim, ya da Rembrandt'ın Rijksmuseum'daki 1662 tarihli *De Staalmeesters* tablosunu hatırlayacağım hiç aklıma gelmezdi.

Geleneklerinden hiçbir taviz vermeyen Londra'nın bu tarihi meslek loncalarının geçmişi 12. yüzyıla kadar geri gidiyor; bir zamanlar şehirdeki ticareti, fiyat endeksini kontrol eden loncalar zaman içerisinde değişen idari yapılanmalar sonucu artık günümüzde daha çok sosyal yardımlaşma ve dayanışma örgütleri havasında faaliyet veriyorlar. Sayıları neredeyse 110'u bulan bu loncalar arasında balıkçılar, kırtasiyeciler, tüccar terziler, müzisyenler, akla ne gelirse her meslek erbabını bulmak mümkün; ancak bugün çoğu, üyeleri bu meslekleri icra edenlerden ziyade, ataları bu loncalara mensup olmuş olanların soyundan üyelerle ayakta durabiliyor. Örneğin bir dönem Kumaşçılar Loncası'nın Başkanlığı'nı (Master) yapmış olan Sir Nicholas Jackson esasında bir besteci, org ve klavsen sanatçısı; William Makepeace Thackeray'nin *The Rose and The Ring* hikâyesi üzerine aynı adlı bir opera bestelemiş. Öğrencilik yıllarımda, seneler önce İstanbul Festivali'nde rehberliğini yapmış olduğum klavsenci George Malcolm'un da bir zamanlar öğrencisi olmuş. Kendisiyle ilk defa o gece tanıştığım Sir Nicholas sohbetimiz Elgar'a geldiği zaman babasının bir defasında Sir Edward'la kulübünde yemek yediğini söylüyor ve 83 yaşındaki besteci bu aile anısını benimle birkaç kelimeyle paylaşarak o an bulunduğumuz ortamda Elgar'ın devriyle canlı bir bağ kurmamı sağlıyor. Zaten böylesine bir ambiyansta öylesine bir devre geri gitmemek mümkün değil; sadece Elgar'ın kapıdan içeri girmesini bekliyorsunuz; hepsi o kadar.

Taş duvarlı tarihi bahçeden Abbotsford'a bakış; 21 Temmuz 2017, (fotoğraf: Emre Aracı)

Sanki hayatın kendisi bir tür Ah'lar Köprüsü'ymüş gibi

Bu arada Sir Nicholas Jackson'un dedesi Sir Thomas Graham Jackson'un çok meşhur bir mimar olduğunu, bir zamanlar Wimbledon'daki Eagle House'da yaşadığını ve eserleri arasında Venedik'teki Ah'lar Köprüsü'nden (Ponte dei Sospiri) esinlenerek Oxford'daki Hertford Koleji'nin binalarını birbirine bağlayan aynı adlı köprüyü tasarladığını öğreniyorum. Üstelik mimar dede, yayımlanan anılarında anlattığına göre, 1910 yılında İstanbul'a da gelmiş ve Evkaf-ı Hümâyun Nezâreti'nin daveti üzerine Ayasofya'yı gezerek, binanın restorasyonu için, dönüş yolculuğunda bindiği Şark Ekspresi'nde seyahat ederken, bir rapor da kaleme almış. Anılarda kalan ve kimi unutulan bu hatıralara baktıkça, içine düşmüş olduğumuz sanal dünyanın, somut dünyaya kıyasla eter kadar uçucu olduğuna tanık olmak, sanki hayatın kendisinin bir tür Ah'lar Köprüsü olduğunu insana düşündürmüyor değil diye düşünürken, aynı yemekte sağımda oturan bir beyefendinin, loncanın bir saltanat kayığını andırırcasına güzel, mavi-beyaz Wittelsbach renklerindeki üç çifte kayığı *Royal Thamesis*'ten mesûl olduğunu öğreniyor ve hiç ummadığımız değerlerin hâlâ yaşadığına tanık olarak teselli buluyorum. Kraliçe II. Mary'nin 1689 tarihli özel kayığı model alınarak yeniden inşa edilen *Royal Thamesis*,

Londra'daki Kumaşçılar Loncası'nın yemek salonu

Kumaşçılar Loncası'nın arması

Thames Irmağı'nda loncanın dokuz taç armalı bayrağını dalgalandırarak yoluna devam ediyor ve üstelik Ah'lar Köprüsü'nün yakınlarından da geçmiş. Kimbilir belki bir gün Elgar'ın "Oxford" olarak anılarına not düştüğü, Proust'un *Yakalanan Zaman*'ında bir bayrak gibi Şark hilâlinin üzerine aksettiği Seine Irmağı'na benzettiği İstanbul Boğazı'na da, 6. Devonshire Dükü'nün bindiği, 1844 tarihli *Handbook to Chatsworth and Hardwick* kitabında anlattığı ve bugün Chatsworth'te duran "caicque" gibi, yolu düşer.

17. yüzyılda Londra'nın belediye başkanı olmuş ve hatta Cumhuriyetçilerin başı Oliver Cromwell'e dahi ev sahipliği yapmış olan yün taciri Sir Christopher Packe'ın torununun torunlarından Thomas Packe'ın davetlisi olarak Kumaşçılar Loncası'ndaki yemekte bulunuyordum ve dinlediğim pek çok anı arasında, kendisinin 13 yaşındayken İsviçre'de, Grindlewald yakınlarında bir şalede yaşayan Felix Mendelssohn'un torununa çaya gittiğini ve o ziyaretinde büyük bestecinin yapmış olduğu orijinal resimlerin bir dosyadan çıkartılarak önünde sergilenişini bir türlü unutamadığını duymak, beni o akşam bilhassa derinden etkilemişti. Davet sonunda kendisi Caledonian Yataklı Treni'yle geceyarısına on kala Londra'dan Edinburgh'a hareket etmek üzere Euston İstasyonu'na gittiği sırada ben de Londra'da Mendelssohn'un anılarıyla baş başa kalmış, o sırada okumakta olduğum, pek çok gezi kitabına imza atmış H V Morton'un 1929 tarihli *In Search of Scotland* kitabının kapağında betimlenen İskoç manzarasını tasavvur ederken, "Mendelssohn ve İskoçya"yı ve bestecinin 1829'da 20 yaşındayken ziyaret ettiği (benim de bir ay arayla iki defa gezdiğim) Sir Walter Scott'un romanlarını yarattığı, daha doğrusu romanlarından yarattığı peri masallarını andıran evi Abbotsford'u düşünmeye başlamıştım.

Mendelssohn 20 yaşını doldurduğu zaman, ailesi onu o devir her centilmenin eğitiminin önemli bir parçasını oluşturan ve "Grand Tour" olarak bilinen uzun süreli büyük bir Avrupa gezisine yollamaya karar vermişti. Ancak normalde Fransa, İtalya, Yunanistan ve hatta Türkiye'yi de kapsayan bu yolculuğa başlanırken, Mendelssohn'lar oğullarını ilk önce İngiltere'ye ve ardından da eserlerine karşı büyük bir hayranlık besledikleri İskoç yazarı Sir Walter Scott'la tanışmasını umdukları için İskoçya'ya göndermeye karar verdiler. *Waverley, Rob Roy, The Bride of Lammermoor* ve *Ivanhoe* gibi eserleriyle tarihsel romanın babası kabul edilen ve yarattığı akımla dünyada İskoç kimliğini tanımlayarak ülkesinin kültürüne damgasını vuran Scott, 1771'de Edinburgh'da doğmuş, Edinburgh Üniversitesi'nde hukuk okuduktan sonra babası gibi avukat ve hâkim olarak faaliyet göstermiş, önce şiire yönelmiş ve ardından da tarihi konuları işlediği roman sanatına odaklanmıştı. 1825'teki büyük ekonomik krizde iflas eden iş ortağı yayınevine garantör olduğu için Scott büyük meblağda bir borcun altına girmiş ve iflas etmek yerine borcunu ödemek için 1832'deki ölümüne kadar, kendisinin tasarladığı ve Abbotsford adını verdiği Melrose yakınlarındaki evinde, çalışma masasının başında, durmadan yaratıcılığını kamçılayarak

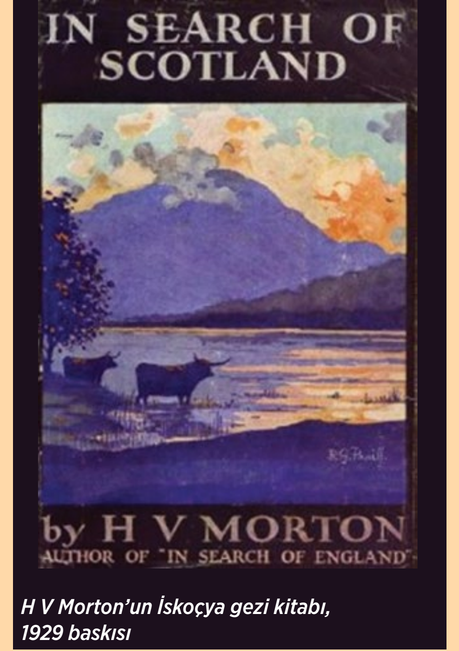

Mimar Sir Thomas Graham Jackson'un Hertford Koleji Köprüsü, Oxford

Royal Thamesis Thames Irmağı'nda

eser vermeye devam etmiş ve belki de bu yüzden krizin patlak vermesinin ardından 7 sene içerisinde hayata gözlerini yummuştu.

Scott, devrinin önemli müzisyenlerini de etkilemiş bir yazar ve şairdi; Beethoven'ın Opus 108, *25 İskoç Şarkısı*'nın üç tanesinin sözleri ona aitti. Ama belki daha da önemlisi, hepimizin çok yakinen bildiği ve sevdiği Schubert'in 1825'te bestelediği *Ave Maria*'sının sözleri, *Ellens dritter Gesang* (Opus 52, No. 6), onun *The Lady of the Lake* epik şiirinden Adam Storck tarafından Almanca'ya serbest bir dille tercüme edilmişti *(Liederzyklus vom Fräulein vom See)* ve yedi şarkılık albümün altıncısıydı. Dahası Gaetano Donizetti'nin *Lucia di Lammermoor* ve Bellini'nin *I Puritani* operalarının librettoları da Walter Scott'un *The Bride of Lammermoor* ve *Old Mortality* romanları üzerine kurgulanarak kaleme alınmıştı.

Sir Walter Scott
(Ressam: Sir Henry Raeburn)

H V Morton'un İskoçya gezi kitabı, 1929 baskısı

Mendelssohn'un Londra seferleri

Mendelssohn Londra'ya ilk olarak 1829 Nisan ayında vardı. Besteci, hayatında çok önemli bir yeri olan Londra'yı bundan sonra dokuz defa daha ziyaret edecekti. Bu ilk seyahatinde Birinci Senfoni'sini idare etti ve solist olarak katıldığı konserlerden bir tanesinde Beethoven'ın *İmparator* adlı piyano konçertosunun İngiltere prömiyerini gerçekleştirdi. O yıllarda Londra'da Mendelssohn ailesinin yakın bir dostu olan genç diplomat ve aynı zamanda amatör bir şair ve müzisyen Karl Klingemann da yaşamaktaydı ve İskoçya seyahatinde genç besteciye arkadaşlık etmeyi kabul etmişti. 27 Haziran'da iki arkadaşın İskoçya seyahatini planladığı öğle yemeği sofrasının karakalem resmini - besteciliği kadar çok da kâbiliyetli bir ressam olan - Mendelssohn çizerken masada duran İskoçya haritasına yer vermeyi de ihmal etmemişti. Bugün Oxford Üniversitesi'nin Bodleian Kütüphanesi'nde bulunan bu skeçler işte Thomas Packe'ın İsviçre'de gördüğü çizimler olmalıydı. İnsan bu çizime bakarken, sanki az öncesinde o masada

Tweed Irmağı kıyısında Abbotsford,
(Ressam: Elizabeth Terry - Abbotsford Vakfı)

Mehtapta Holyrood Şapeli, (Ressam: Louis Daguerre, 1824)

Mendelssohn'un Arthur's Seat'ten çizdiği kara kalem Edinburgh resmi (Bodleian Kütüphanesi, Oxford)

kendisinin de oturmuş olduğunu hissediyor. Daha doğrusu bir öğlen saati Kings Cross İstasyonu'ndan Edinburgh trenine binerken hafızasında o sofrayı canlandırabildiği için o mizansenin bir parçası olabiliyor ve araya sıkışan 178 yılda hiçbir engel göremiyor.

O geçmiş yılların yolcusu için Londra'dan Edinburgh'a trenle seyahat etmek gibi bir lüks tabii ki bulunmamaktaydı. Dolayısıyla Klingemann ve Mendelssohn 22 Temmuz 1829 Çarşamba günü bindikleri at arabasıyla (stagecoach) Londra'dan Edinburgh'a doğru yola çıktılar. Ertesi günü tarihi katedral şehirleri York ve Durham'dan geçtiler. Bizse Londra'dan ayrılışımızdan birkaç saat sonra bu şehirlerden geçiyoruz ve tren penceresinden bakarken Mendelssohn'un karakalem çizimlerinden her iki şehrin katedralini de seçebiliyoruz. York'tan geçerken, bu şehirde 306 yılında Roma İmparatoru olarak tahta çıkan Konstantin'in, katedralin hemen yanıbaşındaki bronz heykelini gözümün önüne getiriyorum; ne de olsa, İstanbul'un kurucusu ve isim babası. Birkaç saat sonra ise Scott'un romanının adını taşıyan, Edinburgh'un Waverley İstasyonu'na varıyoruz. Mendelssohn ve arkadaşı ise Edinburgh'a, Londra'dan ayrılışlarından ancak dört gün sonra, 26 Temmuz Pazar günü varabildiler ve besteci hiç zaman kaybetmeden şehrin en güzel panoramasının görüldüğü sönük bir volkanik tepe olan Arthur's Seat'e tırmandı. O an gördüğü manzarayı resmetti ve iki gün sonra ailesine şu satırları yazdı:

"Pazar günü Edinburgh'a vardık; Arthur's Seat adında, inanılmaz yüksek iki kayaya doğru çayırları geçerek tırmandık. Aşağıdaki yeşil alanda birbirinden farklı insanlar, kadınlar, çocuklar ve inekler vardı; şehir alabildiğine uzun ve geniş; ortasında

Mendelssohn ve Klingemann benzer bir at arabasıyla Londra'dan İskoçya'ya seyahat etmiş olmalıydılar

bir uçurumun tepesinde kuş yuvası gibi duran bir kale var; kalenin ötesinde çayırlar, sonra tepeler, sonra geniş bir ırmak; ırmağın ötesinde tekrar tepeler; sonra üzerinde Stirling Kalesi'nin durduğu daha amansız bir dağ; sonra epey bir uzaklık var; az ilerisinde belli belirsiz bir gölge seçiyorsun ki oraya Ben Lomond [Dağı] diyorlar. Bunların hepsi Arthur's Seat'in yarısı kadar; diğer taraf daha sade, masmavi bir deniz, inanılmaz genişlikte, beyaz yelkenlerle, siyah bacalarla, küçük böcekler gibi kayıklar, tekneler, kayalık adalar gibi şeylerle süslü. Neden bunları anlatayım? Tanrı böylesine bir panorama resmi yaparken ve ortaya böylesine garip ve güzel bir sonuç çıkarken. İsviçre hatıralarımın çok azı bununla kıyaslanabilir; burada her şey yarı pus, duman ve sisle örtülü bir halde o kadar amansız ve kuvvetli gözüküyor ki; dahası yarın bir gayda yarışması olacak; pek çok Kuzey İskoçyalı kiliseden kostümleri içerisinde çıktılar; zaferane bir edayla sevgililerini Pazar kıyafetleri içerisinde yanlarına almış bir halde, dünyaya karşı muhteşem ve ciddi bakışlarla; kırmızı uzun sakalları, ekose kumaşlar içinde, kepleri ve tüyleri, çıplak dizleri ve ellerinde gaydaları, Mary Stuart'ın şaşaa içinde yaşadığı ve Rizzio'nun öldürüldüğüne tanık olduğu çayırdaki o yarı harabe kalenin yanından sessizce geçip gittiler".

Eğer Mendelssohn'dan esinlenip şehrin o haftasonu insan panoramasını çizsem, herhalde en çok, sokaklarda karşımıza çıkan, yüzlerini kırmızı ay-yıldızla boyamış, başlarında fesli insan kalabalığından bahsederdim.

İngiliz "Saracens" Rugby takımının ay yıldızlı logosu

Playfair basamaklarının yanıbaşındaki gaydacı, (fotoğraf: Tülin Aktin)

İskoç senfonisine ilham veren Edinburg'daki şapel

İşte Mendelssohn'un Edinburgh'dan Berlin'e yolladığı mektubu böylesine dokunaklı bir tasvir içeriyordu. Bahsettiği Mary Stuart'ın kalesi bugün Kraliçe II. Elizabeth'in Edinburgh'daki resmi ikâmetgâhı olan Holyrood Sarayı'ydı. Besteci 30 Temmuz akşamı bu sarayı ziyaret etti ve o an *İskoç* senfonisine dönüşecek olan bestesinin ilk ölçülerini - bugün de hiç değişmemiş olan - sarayın bitişiğindeki harabe gotik şapele adım attığı an duydu: "Alacakaranlık saati bugün Kraliçe Mary'nin yaşadığı ve sevdiği saraya gittik [...] Aşağıdaki şapelin artık çatısı yok. Çim ve sarmaşık, Kraliçe Mary'nin taç giydiği parçalanmış sunak dâhil, her yeri kaplamış. Her şey yıkılmış, harap ve berrak cennet sanki içeri doğru iniyor. Sanıyorum ki *İskoç* senfonimin başlangıcını orada buldum" (R. Larry Todd, 'Mendelssohn', D. Kern Holoman (editör), *The Nineteenth-Century Symphony* (New York, Schirmer, 1997), s. 78-107). Mendelssohn *İskoç* senfonisi üzerinde İtalya seyahati sırasında çalışacak ve eserini ancak seneler sonra 1842'de Berlin'de tamamlayabilecekti. Bence şimdi bu yazıyı okumaya kısa bir ara verin, Louis Daguerre'in 1824 tarihli *Holyrood Şapeli* tablosuna uzun uzun bakın ve *İskoç* senfonisini dinleyin.

Geçtiğimiz Mayıs ayında Edinburgh Üniversitesi Yaylı Çalgılar Orkestrası'nın (Edinburgh University String Orchestra) 25. yılı konserini idare etmek için gittiğim Edinburgh'da ise ne tesadüf ki performansımız Mendelssohn'a ilham veren Holyrood Şapeli'nin az ilerisindeki, bugün Holyrood Sarayı'nın ve Edinburgh Kalesi'nin ortak kilisesi olarak hizmet veren ve Kraliçe II. Elizabeth'in de şehri ziyaretinde ibadet ettiği, Canongate Kilisesi'nde gerçekleşti. Eğer Mendelssohn'dan esinlenip şehrin o haftasonu insan panoramasını çizsem, herhalde en çok, sokaklarda karşımıza çıkan, yüzlerini kırmızı ay-yıldızla boyamış, başlarında fesli insan kalabalığından bahsederdim. Hepsi de İngilizce konuşan bu fesli ve ay yıldızlı insanların konserimizden bir gün önce, 13 Mayıs'ta Edinburgh'un Murrayfield Stadyumu'nda oynanan Avrupa Rugby Kupası'nın takımlarından

olan ve Fransız “Clermont”a karşı kupayı kazanan İngiliz “Saracens” taraftarları olduklarını anlamamız ise çok uzun sürmedi. *Ivanhoe*’nun yazarı Scott, başkentinde gün gelip de böyle insan manzaralarıyla karşılaşılacağını duysa, acaba ne düşünürdü diye hayâl etmemek elde değil. Ama Mendelssohn’un betimlediği gaydacılar da şehirde yok değildi; öğrencilik yıllarımda ne çok inip çıktığım Playfair basamaklarının yanıbaşında duran o genç gaydacının insana güvence veren sesini saatlerce orada ona bakarak dinleyebilirdim.

Mendelssohn’un, Sir Walter Scott hayâl kırıklığı

“Londra’daki yakın bir arkadaşından kendisine verilecek bir takdim mektubum bulunmasına rağmen, burada Sir Walter Scott’u görüp görmeyeceğimi henüz bilemiyorum; umarım görebilirim; eğer aslanı göremeden dönersem, bilhassa senden azar işitmemek için sevgili anneciğim” diye eklemişti Mendelssohn Edinburgh’dan ailesine yolladığı mektubuna. Dolayısıyla, ailesinin Scott’la tanışmasına verdiği önem, buradan da anlaşıldığı gibi çok büyüktü. 31 Temmuz Cuma günü nihayet Mendelssohn ve Klingemann “İskoç Aslanı”yla tanışabilmek umuduyla Abbotsford’a vardılar. Edinburgh’un 50 km güneyindeki Abbotsford bugün de ziyaretçisini Tweed Irmağı kıyısında Scott’un ruhunu yaşatırcasına karşılıyor. Mendelssohn’un da, karşısına çıkan o aynı manzaradan etkilenmemesi imkânsız olmalıydı, ancak buluşma besteci için büyük bir hayâl kırıklığı oldu. O sırada Scott, Abbotford’dan ayrılmak üzereydi ve Mendelssohn’la ancak çok kısa bir süre konuşabilmişti. Büyük umutlarla Scott’a giden Mendelssohn hüsranla oradan ayrıldı ve küçük bir dipnotla bu buluşmayı ailesine aktardı: “Sir Walter’ı Abbotsford’dan ayrılırken bulduk. Ona aptal gibi baktık. Yarım saatlik yüzeysel bir konuşma için seksen mil gelip bir günümüzü boşa harcadık. Melrose da bizi o kadar teselli etmedi; o büyük adama, kendimize, dünyaya ve her şeye karşı hiç keyfimiz yoktu. Kötü bir gündü”. Yazarlar belki de bu yüzden bazen hayranlarıyla hiç buluşmamalı; hayâller hep hayâl olarak kalmalı.

“Londra’daki yakın bir arkadaşından kendisine verilecek bir takdim mektubum bulunmasına rağmen, burada Sir Walter Scott’u görüp görmeyeceğimi henüz bilemiyorum; umarım görebilirim; eğer aslanı göremeden dönersem, bilhassa senden azar işitmemek için sevgili anneciğim” diye eklemişti Mendelssohn Edinburgh’dan ailesine yolladığı mektubuna.

Abbotsford’a ilk defa Edinburgh Üniversitesi’ndeki öğrencilik yıllarımda, 1990’larda kalabalık bir grupla bir akşam yemeğine gitmiştim. O yıllarda Sir Walter Scott’un dördüncü kuşak torunları Patricia ve Jean Maxwell-Scott hâlâ büyük dedelerinin evinde yaşarlardı. Asırlar değişse de böylesi bir yazarın, içinde hâlâ oturulan evine gitmek, bir müze ziyaretinden çok

Emre Aracı Edinburgh Üniversitesi Yaylı Çalgılar Orkestrası’nın 25. yıl konserinde orkestra üyeleri ile birlikte Canongate Kilisesi önünde, (fotoğraf: Tülin Aktin)

farklıydı hiç şüphesiz ve belki de Mendelssohn'un heyecanını ziyaretçisine daha da iyi hissettirebiliyordu. Bugün tamamen müzeye dönüşen Abbotsford'a, Queen Street Bahçeleri'nin ulu ağaçlarına bakan The Royal Scots Club'da konakladığımız sırada aniden karar vererek, seneler sonra tekrar hizmete giren Borders Demiryolu sayesinde Edinburgh'dan trenle ulaşmak ise çok daha kolay; üstelik bu, öylesine romantik bir seyahat ki, kıvrıla kıvrıla geçilen kaleler, ırmaklar ve vadiler arasında Scott'un dünyasına açılan nurlu bir yol. İskoç "Baronial" üslubunda inşa edilen Abbotsford, aynı zamanda Scott'un bir mimar gibi bizzat tasarlayarak içini döşediği, romanlarından çıkma tarihi objelerle süslediği, kısaca hayâlini taşa nakşettiği bir âbide ve Avrupa romantizminin hâlâ solunabileceği en önemli adreslerden bir tanesi.

21 Temmuz'da Abbotsford'a tekrar geri döndüğümde taş duvarlarla çevrili o tarihi bahçedeki birbirinden güzel çiçeklerin hepsi de öylesine bir renk cümbüşü yaratmıştı ki sanki aynı evi çok farklı bir kıyafet içerisinde görüyordum. Ve bir zamanlar o bahçeden çıkıp bir tabloya dönüşen krizantemleri arıyordum esasında; ressam Lady Lucinda'nın Abbotsford krizantemlerini.

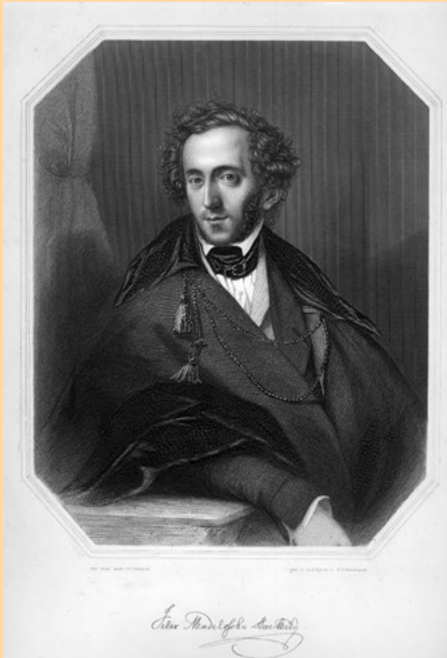

Abbotsford krizantemleri, (Ressam: Lady Lucinda Mackay - Emre Aracı Koleksiyonu)

21 Temmuz'da Abbotsford'a tekrar geri döndüğümde taş duvarlarla çevrili o tarihi bahçedeki birbirinden güzel çiçeklerin hepsi de öylesine bir renk cümbüşü yaratmıştı ki sanki aynı evi çok farklı bir kıyafet içerisinde görüyordum. Ve bir zamanlar o bahçeden çıkıp bir tabloya dönüşen krizantemleri arıyordum esasında; ressam Lady Lucinda'nın Abbotsford krizantemlerini.

O çiçekler çoktan solup, yok olup gitmişti, ama Elstir'in resimleri gibi hâlâ o tabloda yaşıyorlardı. Belki de o tabloya bakıp "amygdala"mızın yardımıyla onların kokularını duyabilmekti önemli olan. Ya da bir arkadaşımın Melrose'daki Burt's Oteli'nde bir karta yazarak bana verdiği Scott'un "tarih ve edebiyat bilmeyen bir avukat sadece bir teknisyen, bir duvar ustasıdır, ama bu alanlara dair de bilgisi varsa kendine mimar diyebilir" sözü gibi usta bir mimar olmak gerekliydi; kendi uzmanlık konumuzun dışına çıkıp, belki de hayatımızın mimarı. Eğer bir gün Waverley İstasyonu'ndan Tweedbank'e ve Abbotsford'a doğru yola çıkarsanız Mendelssohn'un yolculuğunu, Scott'un bu nasihatını ve krizantemlerin o tabloda hâlâ yaşamaya devam ettiklerini, Playfair basamaklarında - ola ki duyarsanız - o dimdik duran genç gaydacının gaydasının sesi gibi hiçbir zaman unutmayın...

Mendelssohn mektupları için kaynakça: http://www.mendelssohninscotland.com/

Emre Aracı'nın *Andante*'deki geçmiş yazılarının tamamına *www.emrearaci.weebly.com* adresinden ulaşabilirsiniz.

"Abbotsford bugün de ziyaretçisini Tweed Irmağı kıyısında Scott'un ruhunu yaşatırcasına karşılıyor", (fotoğraf: Emre Aracı)